

ORTA VADELİ PROGRAM (2025-2027)

05 EYLÜL 2024

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI
CUMHURBAŞKANI YARDIMCILIĞI

SUNUM PLANI

I. BÖLÜM

OVP HAZIRLIK SÜRECİ

II. BÖLÜM

OVP (2024-2026) DEĞERLENDİRMESİ

III. BÖLÜM

GÜNCELLENMİŞ OVP (2025-2027) DEĞERLENDİRMESİ

ORTA VADELİ PROGRAM (2025-2027)

- Orta Vadeli Program (OVP) üç yıllık bir perspektifle;
 - **Makro politikaları, temel ekonomik büyüklükleri,**
 - **Toplam gelir ve gider tahminlerini, bütçe dengesi ve borçlanma durumu ile**
 - **Kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarını** içeren temel politika belgesidir.
- OVP, kamu kesimi ve özel kesim için **öngörülebilirliği artıran bir yol haritası** niteliğindedir.
- **Sayın Cumhurbaşkanımızın Kararıyla** uygulamaya konulan OVP, **merkezi yönetim bütçesinin hazırlık sürecini başlatmaktadır.**
- OVP (2025-2027)'de üç yıllık döneme ilişkin **makroekonomik politika çerçevesi ve hedefler ile öncelikli reform alanları ve takvimi** yer almaktadır.
- Programın ilk yılında uygulanacak politikalara ve **somut tedbirlere ayrıntılı olarak 2025 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programında** yer verilecektir.

OVP (2025-2027) HAZIRLIK SÜRECİ

OVP (2025-2027) Hazırlık Süreci

25 Haziran 2024	- Merkezi Yönetim Bütçe görüşmelerinin başlatılması	İstişareler ve Ortak Akıl <ul style="list-style-type: none">• Sendikalar• Meslek kuruluşları• İş dünyası temsilcileri• Finansal kuruluşlarla istişare toplantıları• Tarım sektörü temsilcileri• Esnaf temsilcileri• Sivil toplum kuruluşları ile toplantı ve görüşmeler
18 Temmuz 2024	- Kamu kurumlarından politika ve tedbir önerilerinin talep edilmesi - İlk makro tahminlerin oluşturulması	
16 Temmuz – 19 Temmuz 2024	- İlk bütçe taslağının Strateji ve Bütçe Başkanlığı (SBB) ve Hazine ve Maliye Bakanlığınca (HMB) oluşturulması	
5 Ağustos - 17 Ağustos 2024	- Kamu kurumlarıyla bütçe görüşmelerinin tamamlanması	
19 Ağustos - 27 Ağustos 2024	- Makroekonomik tahminlerde kurumlararası mutabakat sağlanması - Bütçe dengesinin kuruluş görüşmeleri çerçevesinde oluşturulması - OVP Taslağının tamamlanması	
28 Ağustos 2024	- OVP Taslağının makro ve bütçe büyüklüklerinin EKK'ya sunulması - Taslak kurumsal bütçe dağılımlarının nihaleştirilmesi	
2 Eylül 2024	- Nihai OVP taslağının Sn. Cumhurbaşkanımıza arz edilmesi	
5 Eylül 2024	- Sn. Cumhurbaşkanımızın imzasıyla Resmi Gazete'de yayımlanma	

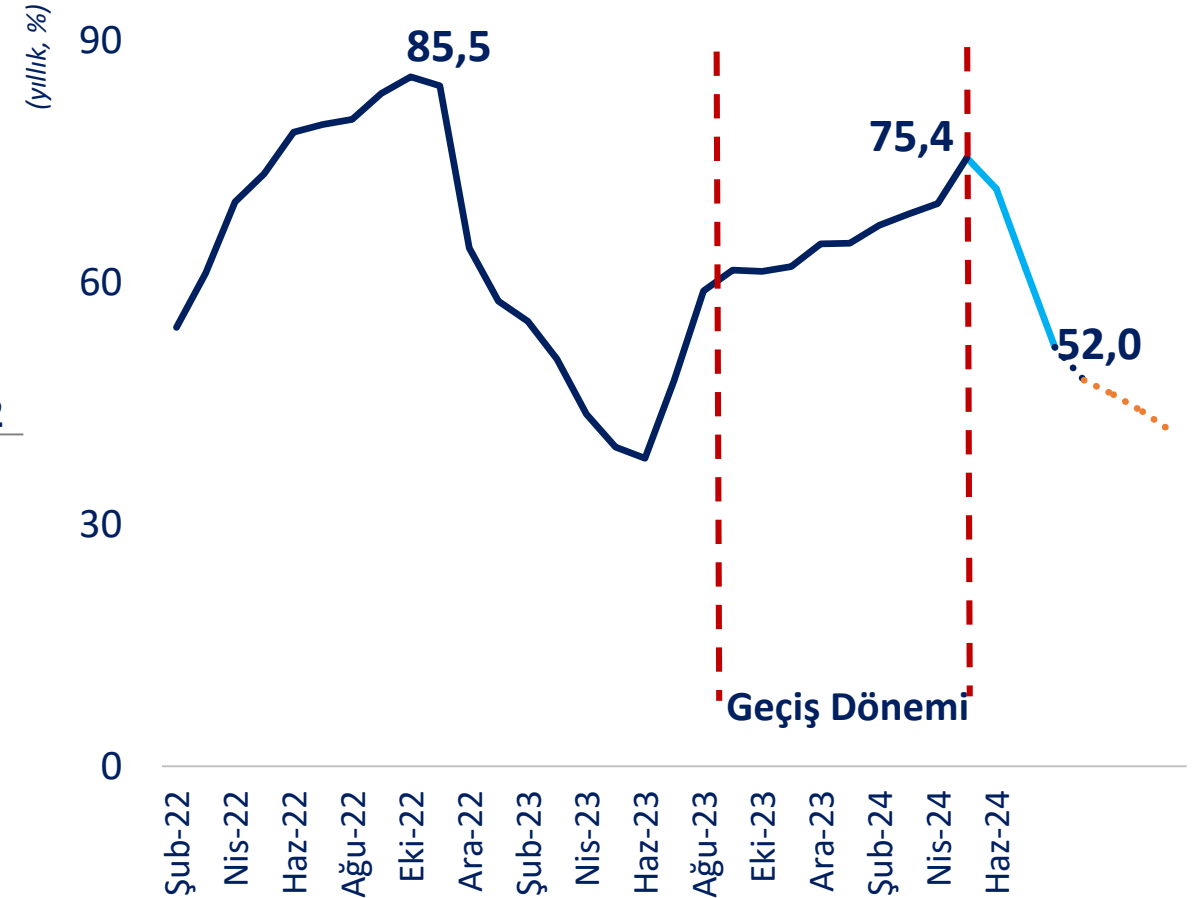
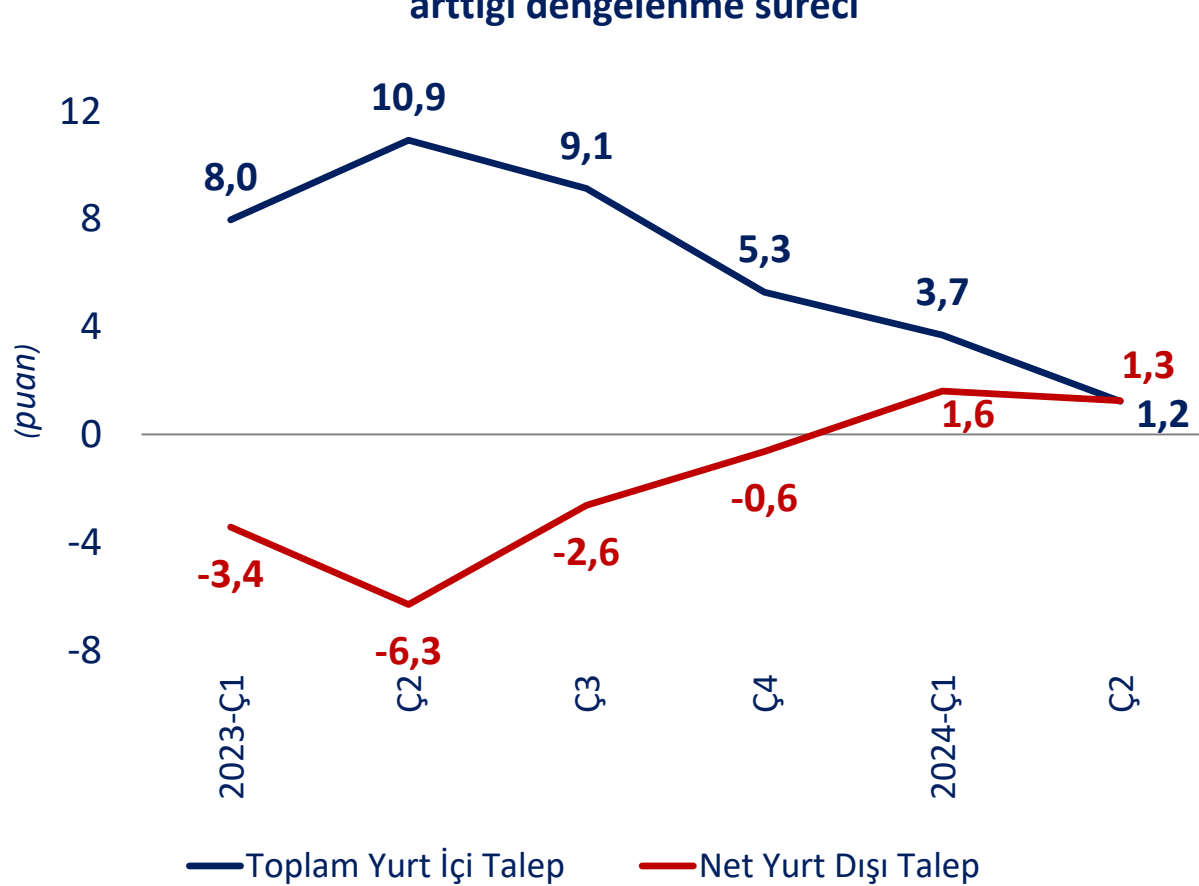
OVP (2024-2026) DEĞERLENDİRMESİ

Son Bir Yılın Değerlendirmesi

- Temel makroekonomik göstergelerdeki **öngörü ve hedefler önemli oranda gerçekleşmiş** olup mevcut tahminler büyük oranda geçerliliğini korumaktadır.
- Öngördüğümüz takvim çerçevesinde 2024 yılı Haziran ayından itibaren **dezenflasyon süreci başlamış** olup bu tarihten itibaren **enflasyon oranında 23,5 puan düşüş** kaydedilmiştir.
- **Dengeli büyüme politikamızla uyumlu olarak büyümenin kompozisyonunda yurt içi talebin katkısı azalırken cari işlemler açığı beklentimizin de altına gerilemiştir.**
- İktisadi faaliyetteki dengelenme eğilimine rağmen **istihdam artışları hedeflerimizin üzerinde gerçekleşmektedir.**
- **Bütçe açığındaki görünüm, kamu harcamalarında etkinliği artırıcı önlemlerle öngörülenden daha olumludur.**
- Makroekonomik göstergelerdeki iyileşen görünümle **yatırımcıların ülkemize olan bakışı olumlu anlamda değişmiş;**
 - Ülkemizin **kredi risk primi (CDS) düşmüş, kredi notları** ve ulusal **rezervlerimiz artmıştır.**

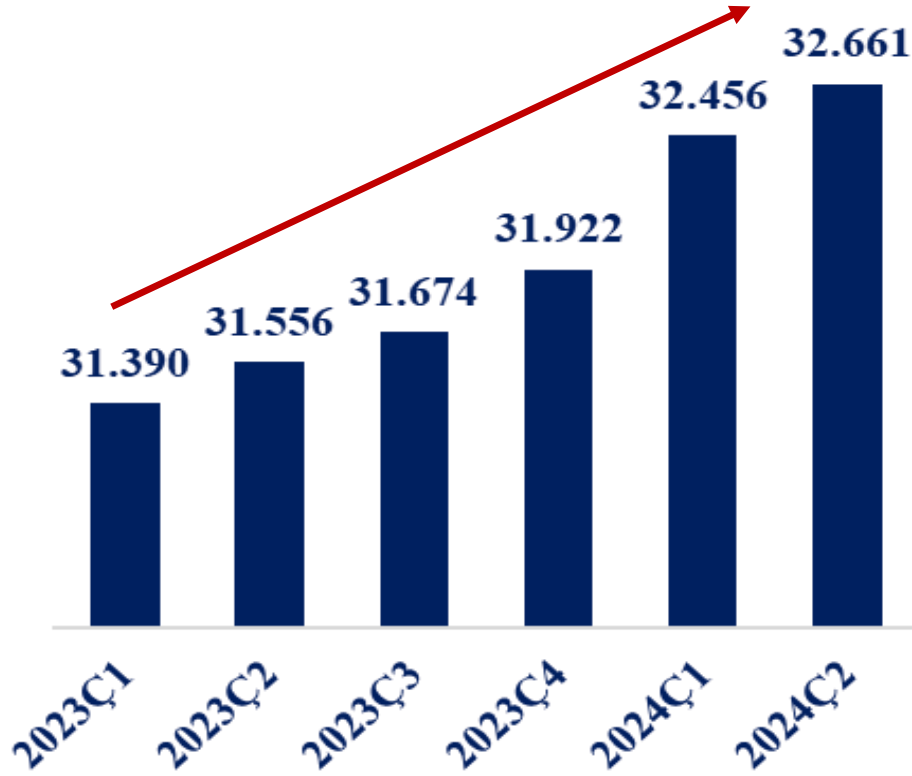
Büyümede Dengelenme, Dezenflasyon Sürecine Geçiş

Büyümeye yurt içi talebin katkısı azalırken yurt dışı talebin katkısının arttığı dengelenme süreci

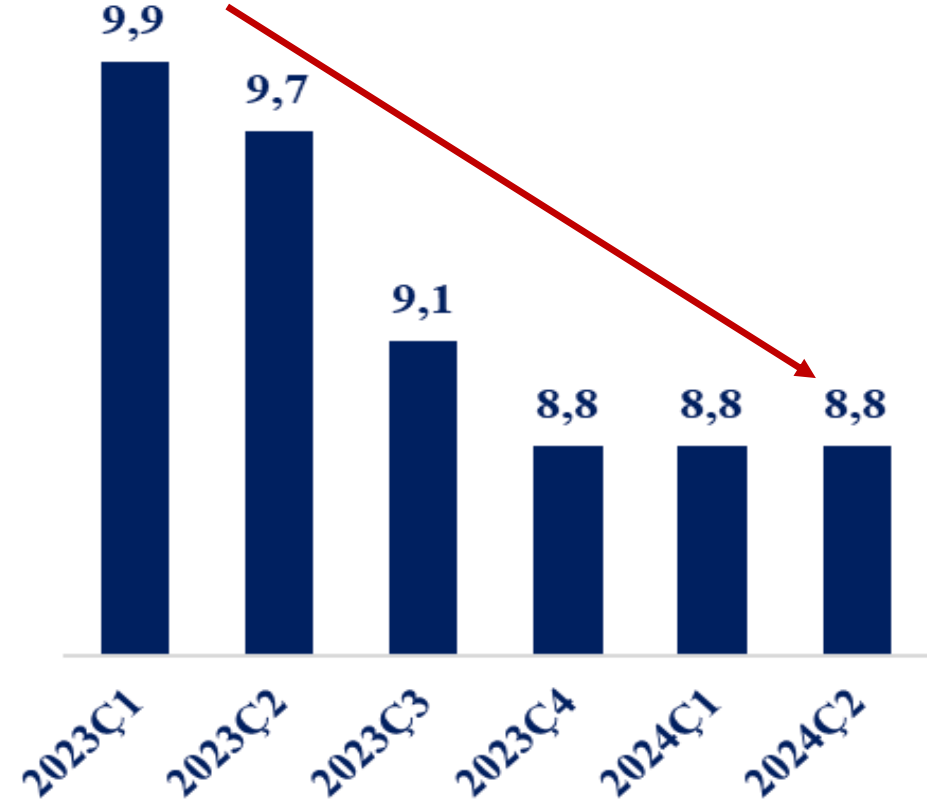
İstihdam Artarken, İşsizlik Geriliyor

İstihdam (MEA, Bin Kişi)

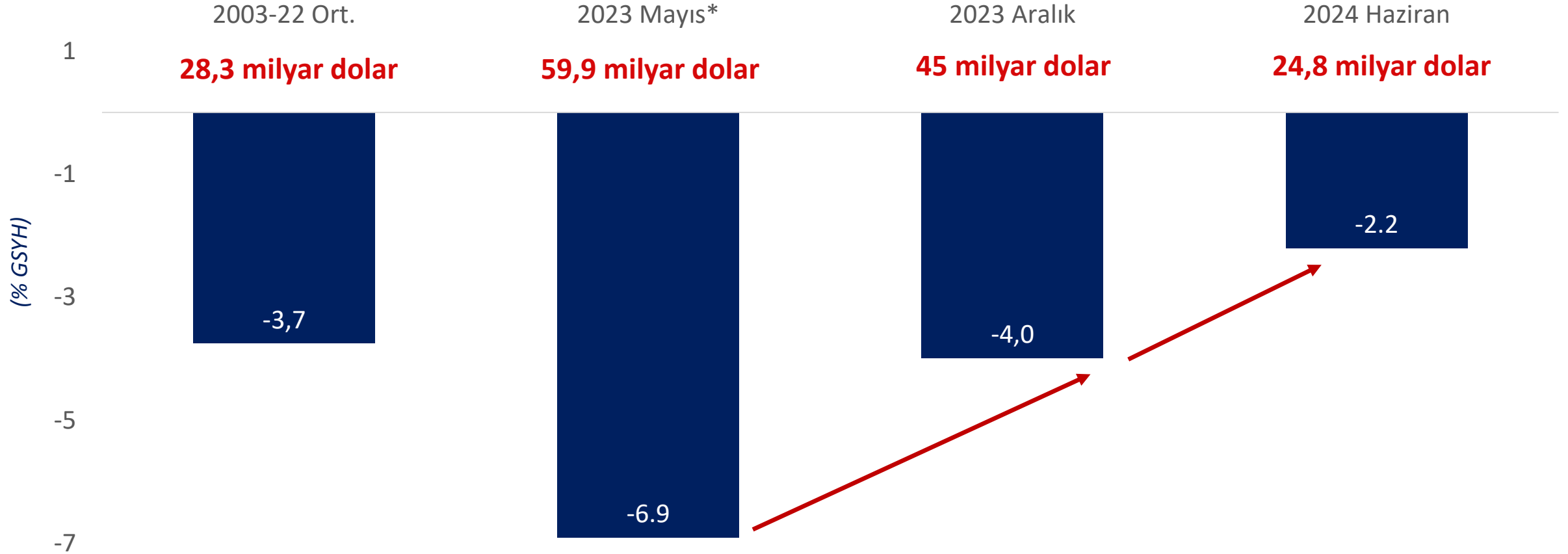
Son bir yılda 1 milyon 105 bin ilave istihdam

İşsizlik Oranı (MEA, Yüzde)

Son bir yılda işsizlikte yaklaşık 1 puan azalma

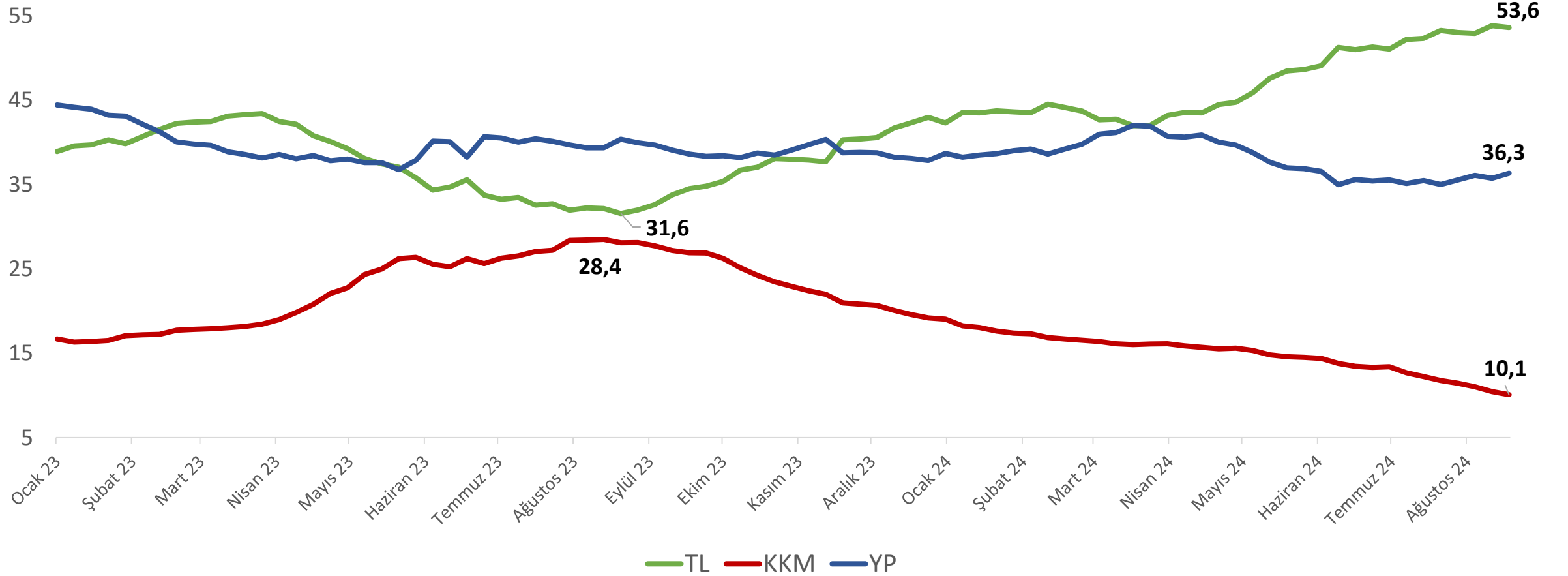
Uzun Dönem Ortalamalarının Altına Gerileyen Cari İşlemler Açığı

(*) Yıllıklandırılmış cari işlemler açığının GSYH OVP (2023-2025) tahminine oranı

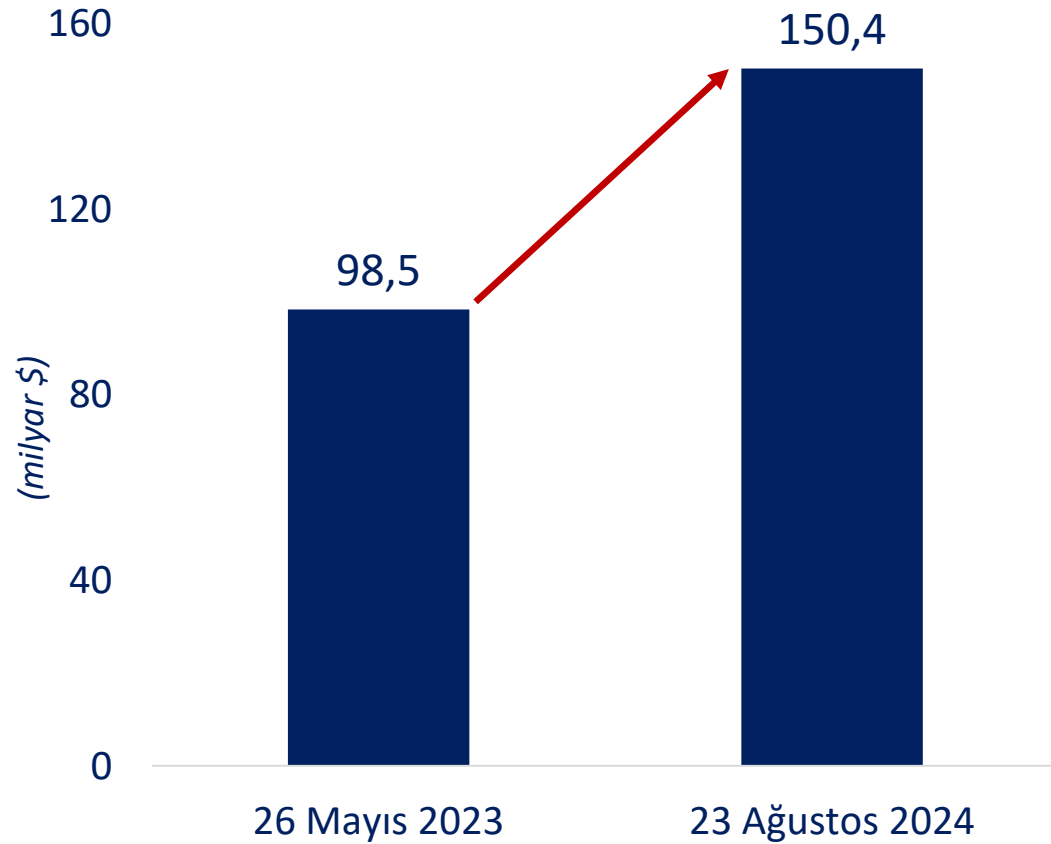
Türk Lirasına Artan Güven

Mevduatın Dağılımı (%)

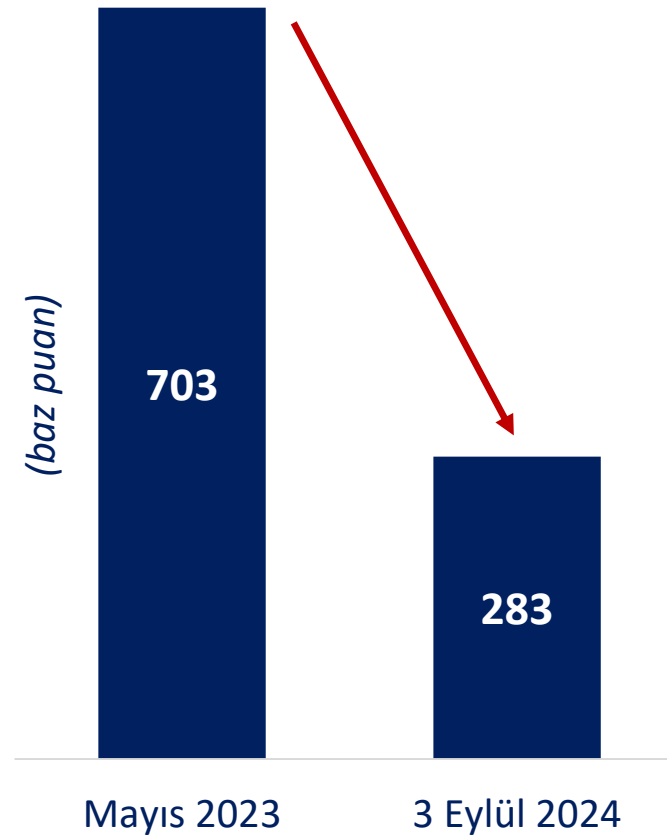

Rezervlerde Güçlü Artış, Risk Priminde Hızlı Düşüş

Brüt Uluslararası Rezervler

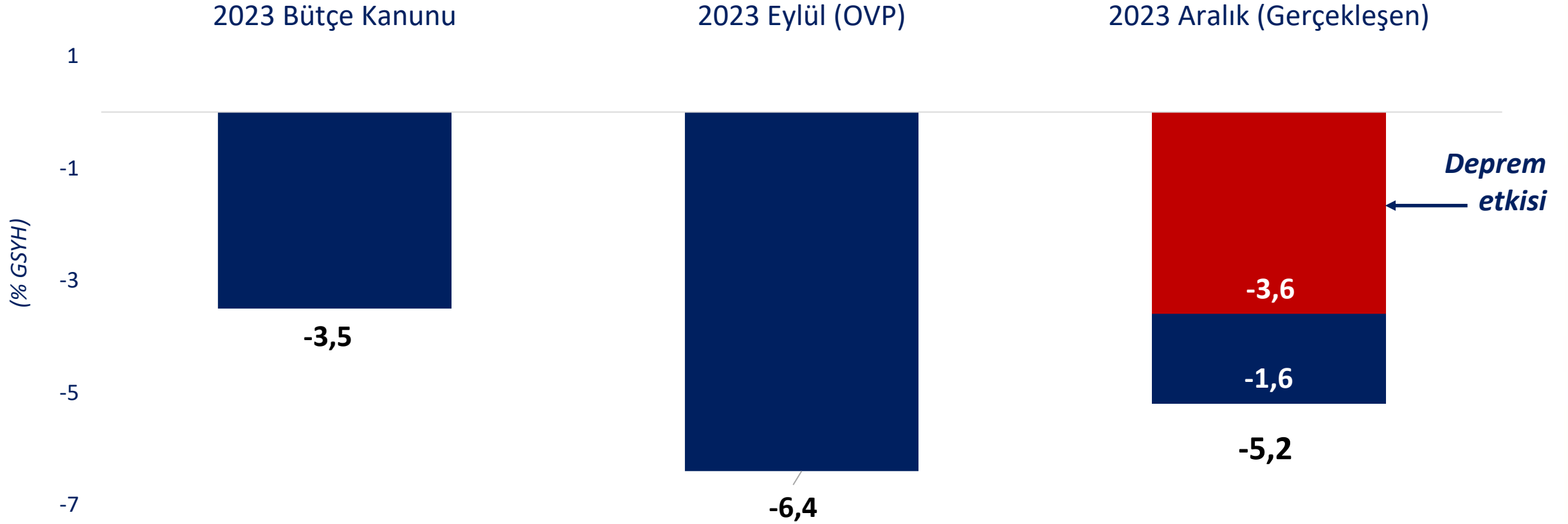

Risk Primi

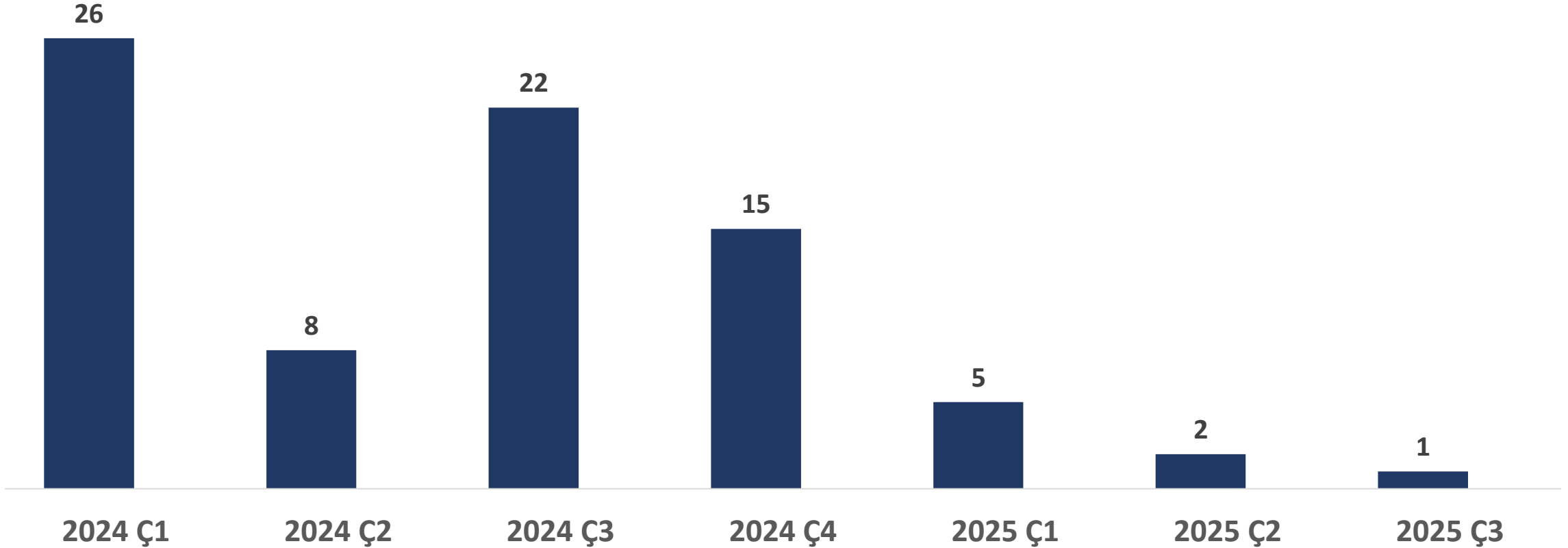
Deprem Sonrası Yüksek Bütçe Açığı Beklentisi Alınan Tedbirlerle Daha Makul Düzeylerde

Bütçe Dengesi

OVP (2024-2026) Öncelikli Reform Eylemleri

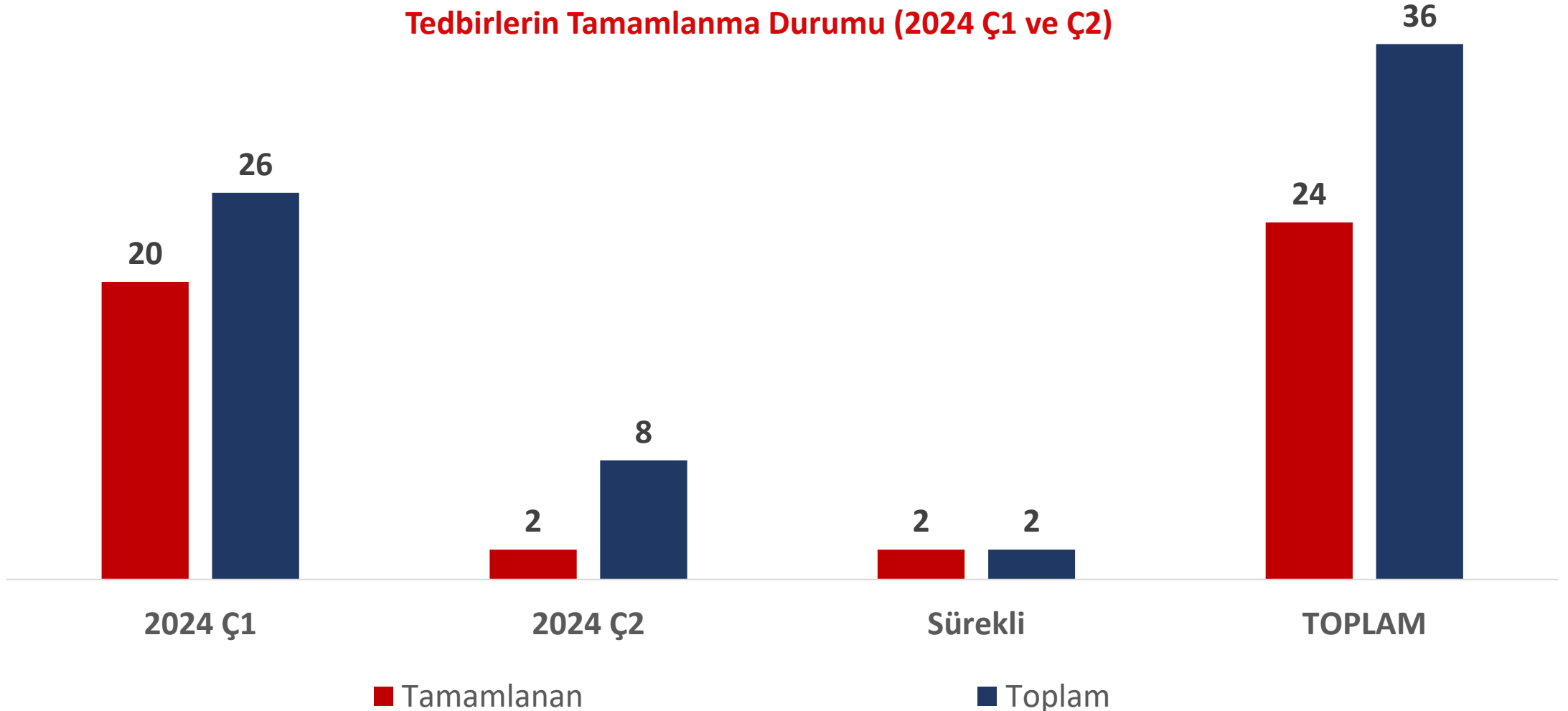
Reform Eylemlerinin Tamamlanma Sürelerine Göre Dağılımı

Not: Grafikteki 79 tedbirin yanı sıra, yıl belirtilmeden sürekli nitelikte 2 tedbir bulunmaktadır.

Yılın İlk İki Çeyreği İtibarıyla Reform Eylemlerinde İlerleme

Tedbirlerin Tamamlanma Durumu (2024 Ç1 ve Ç2)

III. BÖLÜM

ORTA VADELİ PROGRAM

(2025-2027)

MAKRO POLİTİKA ÇERÇEVESİ

Makroekonomik Politika Çerçevesi ve Temel Amaçlar

- ✓ Enflasyonun kademeli olarak tek haneli seviyelere düşürülmesi
- ✓ Büyüme potansiyelinin enflasyonist baskı oluşturmadan yükseltilmesi
 - ❑ Beşeri sermayenin güçlendirilmesi
 - ❑ Sabit sermaye yatırımlarının artırılması
 - ❑ Toplam faktör verimliliğinin artırılması
- ✓ Yapısal reformlarla verimliliğe dayalı yatırım, istihdam, üretim ve ihracatın artırılması
- ✓ Deprem sonrası yeniden inşa ve ihya çalışmaları
- ✓ Orta-üst gelir grubundan üst gelir grubuna çıkılması
- ✓ Gelirin tüm kesimlere adil bir şekilde dağılımı

«Para, maliye ve gelirler politikalarının güçlü eşgüdümü»

«Demografik fırsat penceresinden azami düzeyde faydalanılması»

Makroekonomik ereveyi Destekleyen Temel Politika Alanları

Makroekonomik
ve Finansal
İstikrarın Kalıcı
Hale Getirilmesi

Kamu Mali
Reformlarının
Hayata
Geçirilmesi

Ar-Ge ve
Yenilikçilik
Kapasitesinin
Geliştirilmesi

Yeşil ve Dijital
Ekonomiye GeçiŐe
Yönelik Teknolojik
Dönüşümün Sağlanması

Beşeri
Sermayenin
Güçlendirilmesi

İŐgücü
Piyasasının
Etkinleştirilmesi

İŐ ve Yatırım
Ortamının
İyileŐtirilmeye
Devam Edilmesi

Ekonomide Kayıt
DıŐılıĐın
Azaltılması

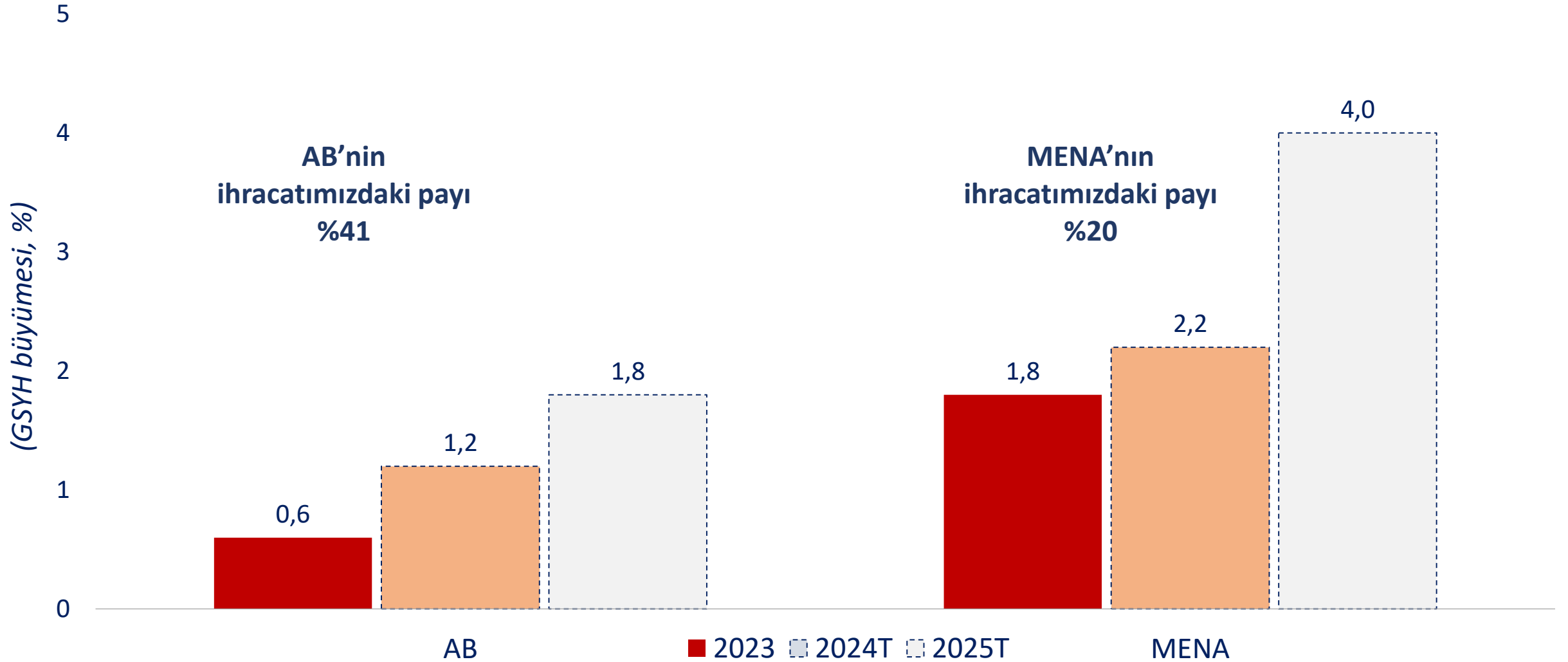
KÜRESEL GÖRÜNÜM

Küresel Hasıla Yatay Seyrederken, Ticaret Ortaklarımızda Hızlı Toparlanma

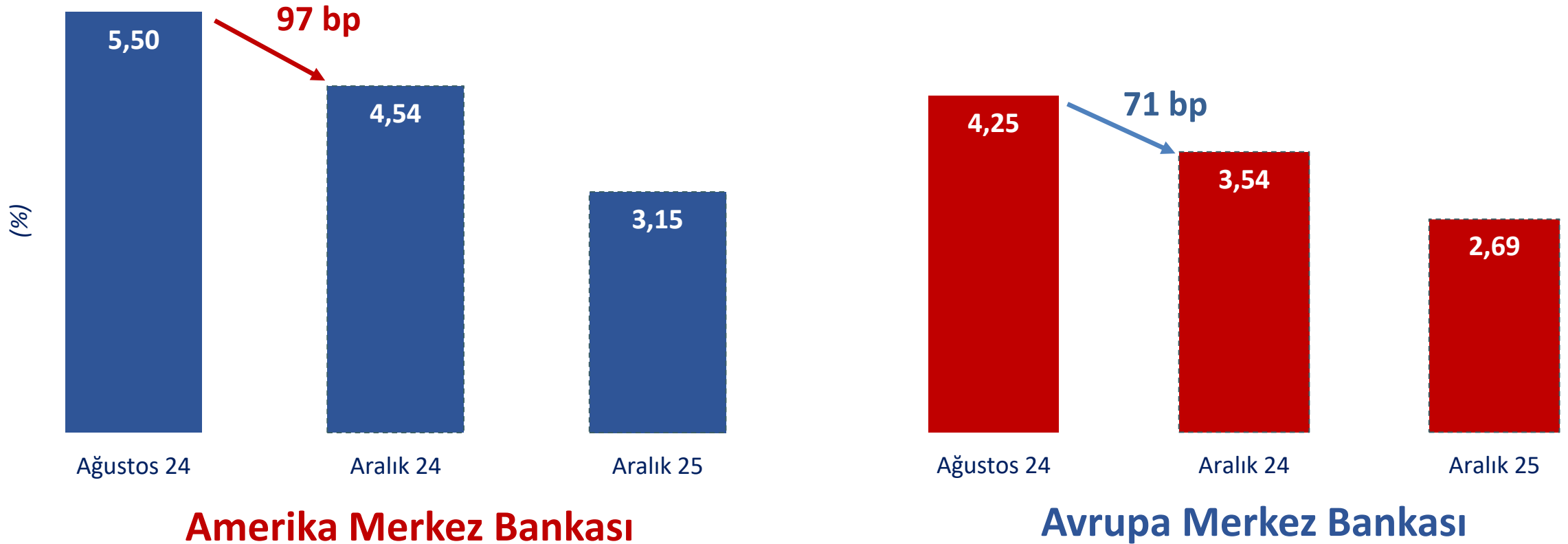
	2023	2024	2025	2026	2027
KÜRESEL HASILA	3,3	3,2	3,3	3,2	3,1
Gelişmiş Ekonomiler	1,7	1,7	1,8	1,8	1,7
Avro Bölgesi	0,5	0,9	1,5	1,4	1,3
ABD	2,5	2,6	1,9	2,0	2,1
Gelişmekte Olan Ekonomiler	4,4	4,3	4,3	4,1	4,0
Çin ve Hindistan Hariç Gelişmekte Olan Ekonomiler	3,5	3,8	3,9	3,6	3,9
KÜRESEL TİCARET HACMİ	0,3	3,0	3,3	3,5	3,4

Kaynak: Uluslararası Para Fonu, Dünya Ekonomik Görünümü, Temmuz 2024 Güncellemesi

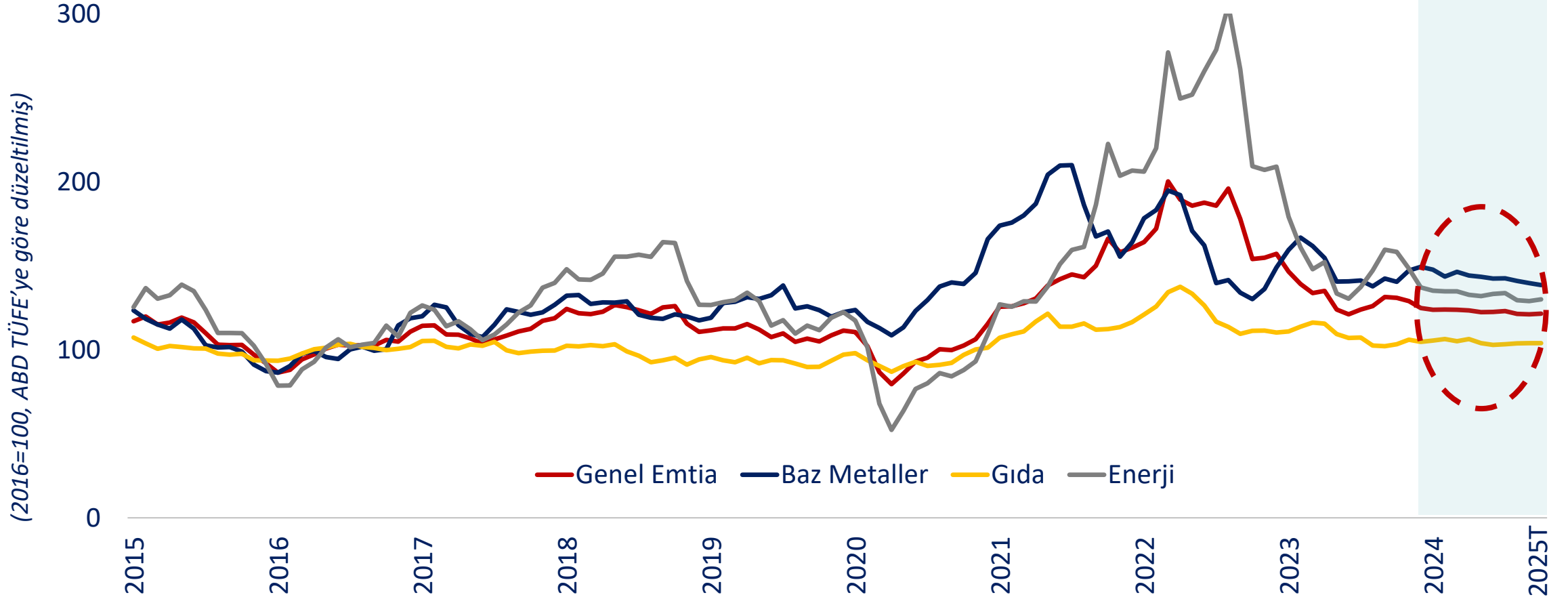
Daha Destekleyici Dış Talep

Küresel Finansal Koşullarda İyileşme Beklentisi

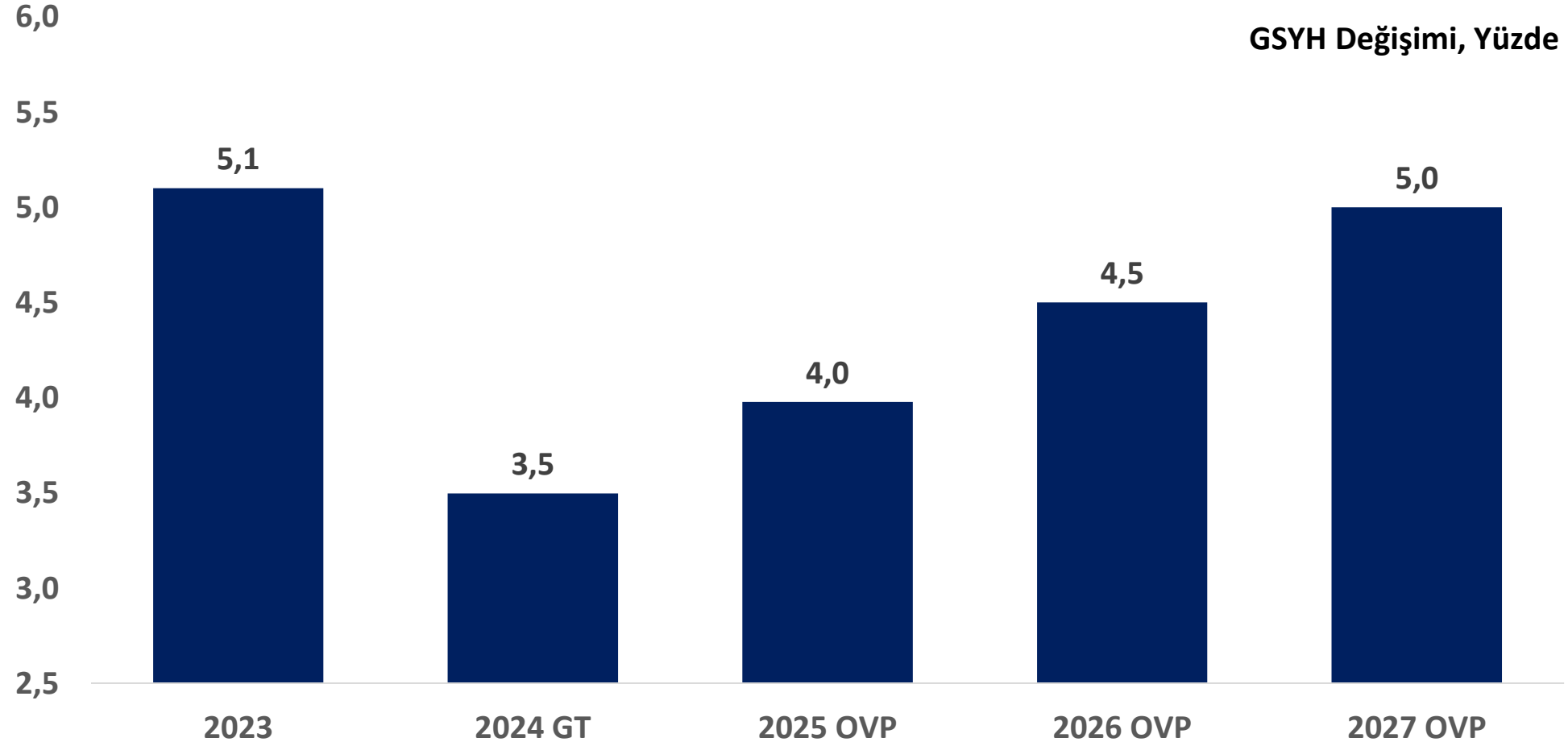
İlımlı Küresel Emtia Fiyatları

ORTA VADELİ PROGRAM HEDEFLERİ

Dezenflasyon Süreciyle Uyumlu Büyüme Patikası

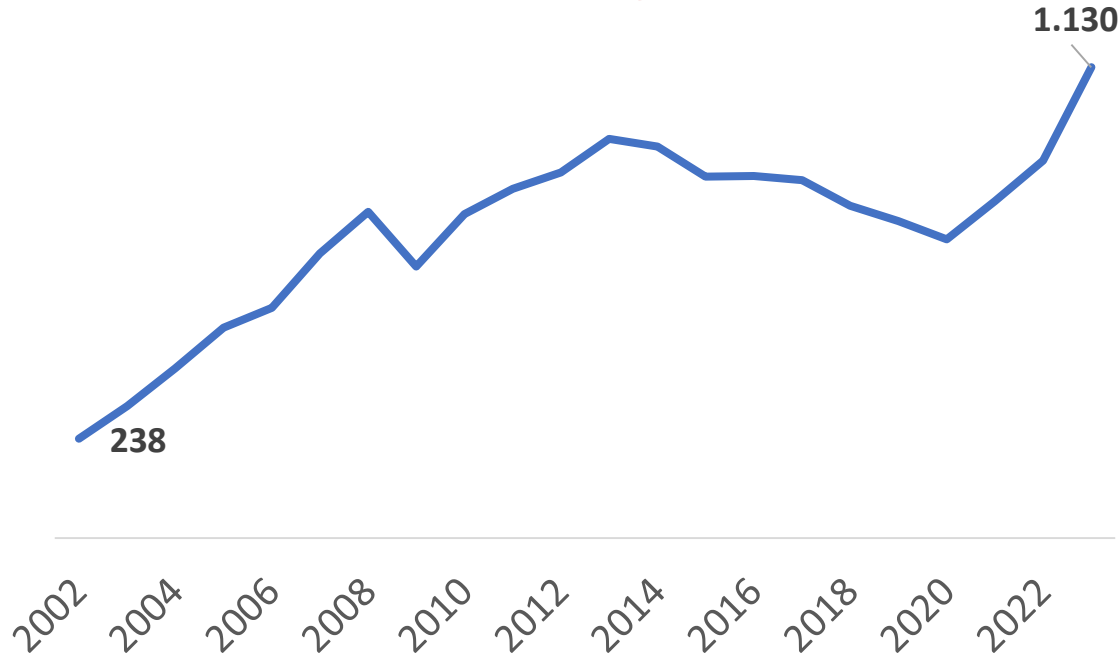
GT: Gerçekleşme Tahmini

Dezenflasyon Süreciyle Uyumlu Büyüme Patikası

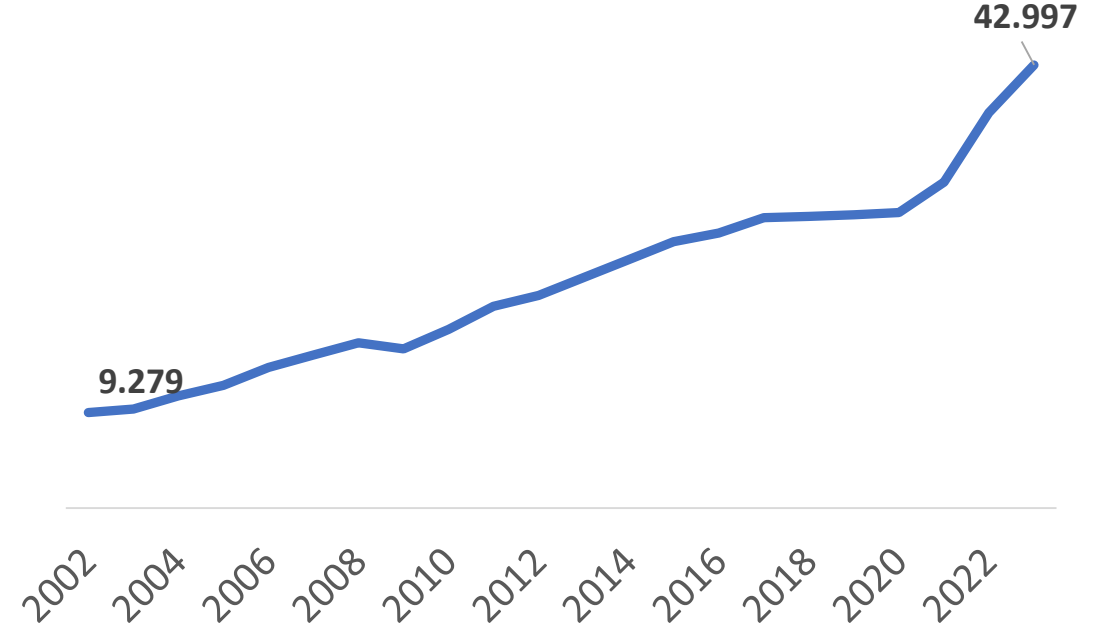
	2023	2024 ⁽¹⁾	2025 ⁽²⁾	2026 ⁽²⁾	2027 ⁽²⁾
BÜYÜME					
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	26.546	44.218	61.540	72.915	83.132
GSYH (Milyar Dolar, Cari Fiyatlarla)	1.130	1.331	1.465	1.642	1.774
Kişi Başına Gelir (GSYH, Dolar)	13.243	15.551	17.028	18.990	20.420
GSYH Büyümesi	5,1	3,5	4,0	4.5	5.0

Milli Gelirin Uzun Dönemli Eğilimi (2002-2023)

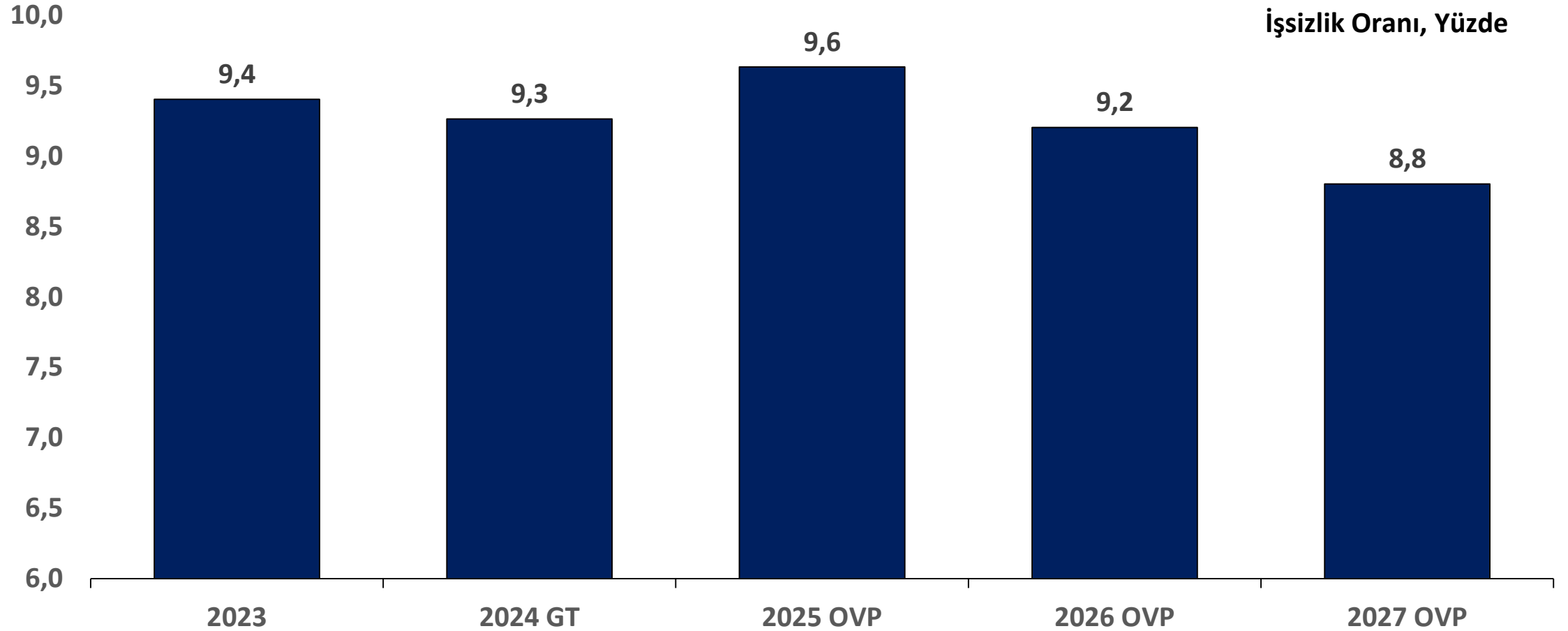
Cari GSYH, Milyar Dolar

Kişi Başı Milli Gelir, SAGP Cinsinden

OVP Döneminde 2,3 Milyon İlave İstihdamla Azalan İşsizlik

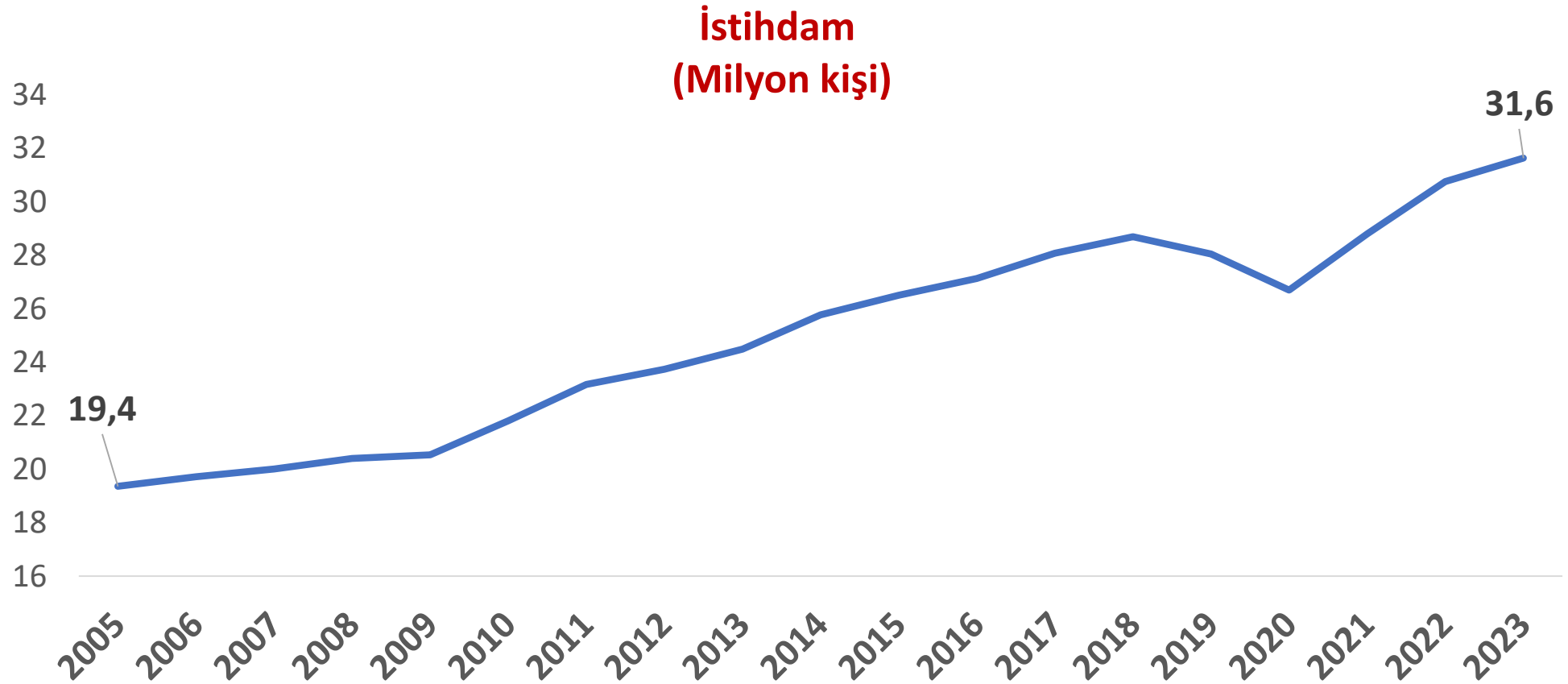

GT: Gerçekleşme Tahmini

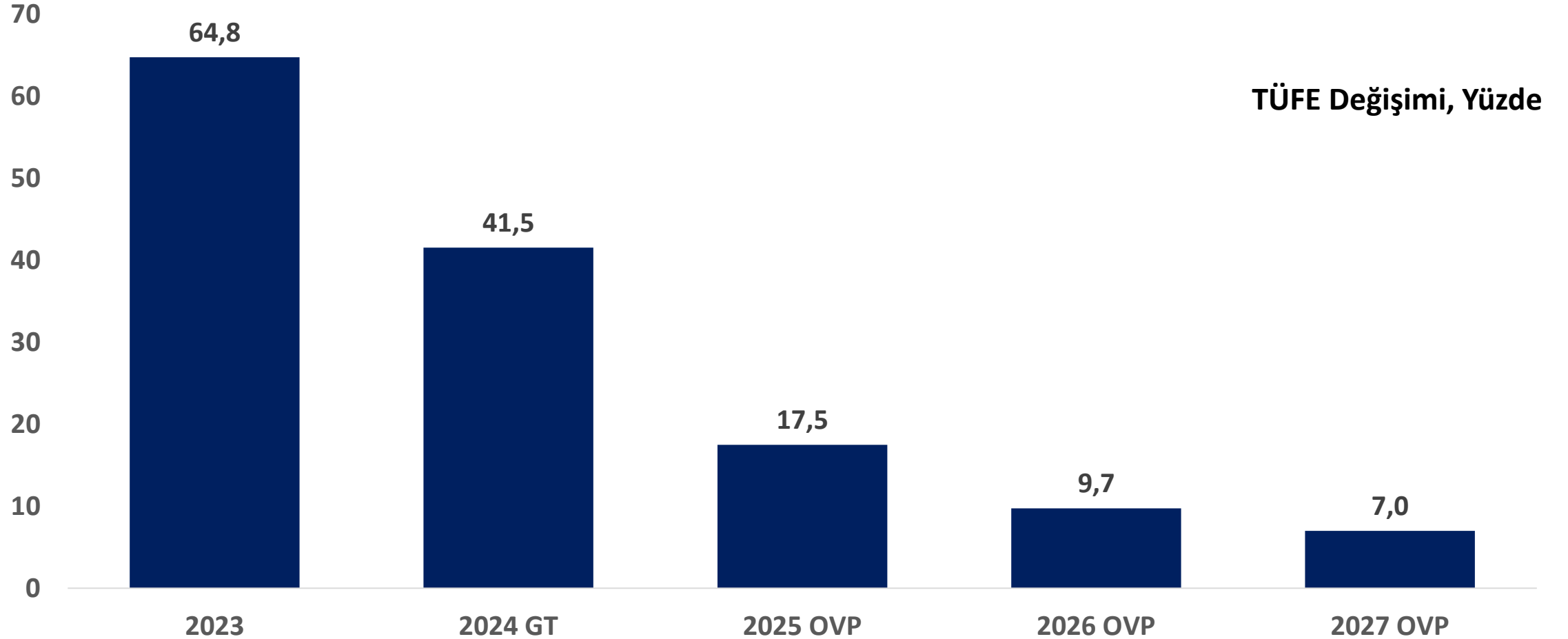
OVP Döneminde 2,3 Milyon İlave İstihdamla Azalan İşsizlik

	2023	2024 ⁽¹⁾	2025 ⁽²⁾	2026 ⁽²⁾	2027 ⁽²⁾
İSTİHDAM					
Nüfus (Yıl Ortası, Bin Kişi)	85.326	85.592	86.026	86.447	86.856
İşgücüne Katılma Oranı (%)	53,3	54,5	55,0	55,5	56,0
İstihdam Düzeyi (Bin Kişi)	31.632	32.668	33.200	34.098	34.941
İstihdam Oranı (%)	48,3	49,4	49,7	50,4	51,1
İşsizlik Oranı (%)	9,4	9,3	9,6	9,2	8,8

Uzun Dönem İstihdamın Seyri (2005-2023)

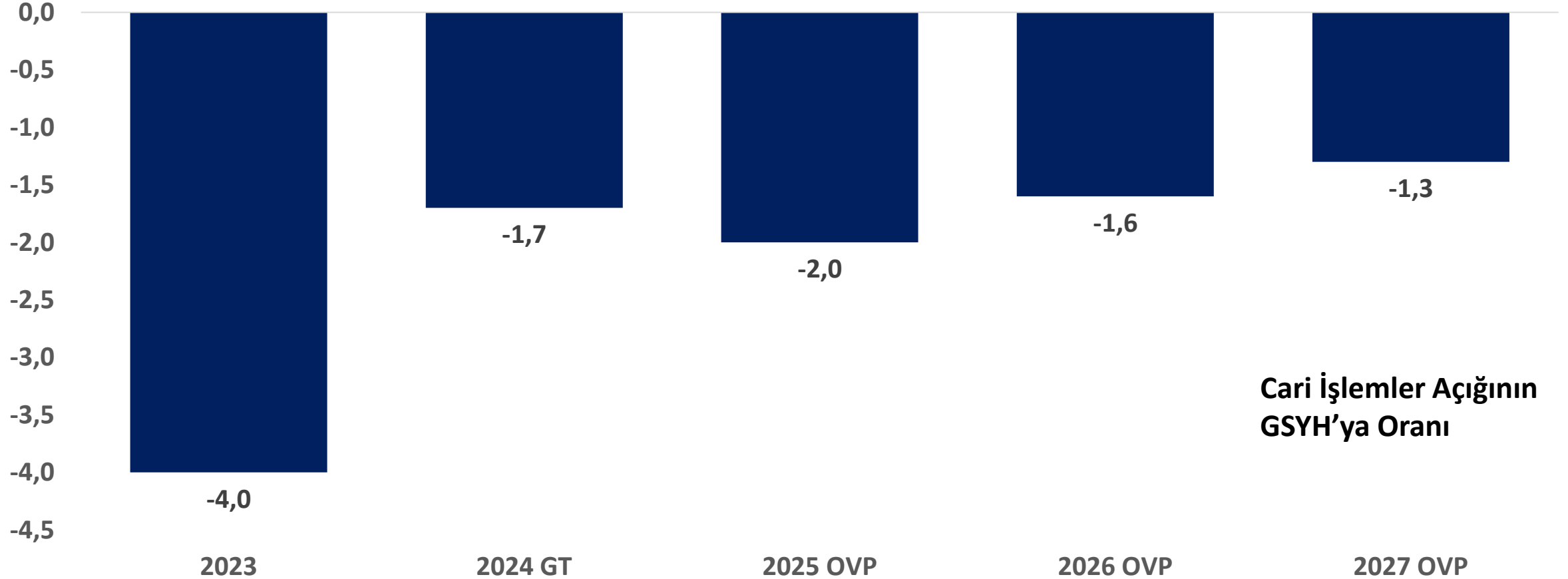

Dezenflasyon Süreci Sonunda Tek Haneli Enflasyon

GT: Gerçekleşme Tahmini

Ekonomik Yapıda Başlayan Dönüşümle Uzun Dönem Ortalamalarının Altında Cari İşlemler Açığı

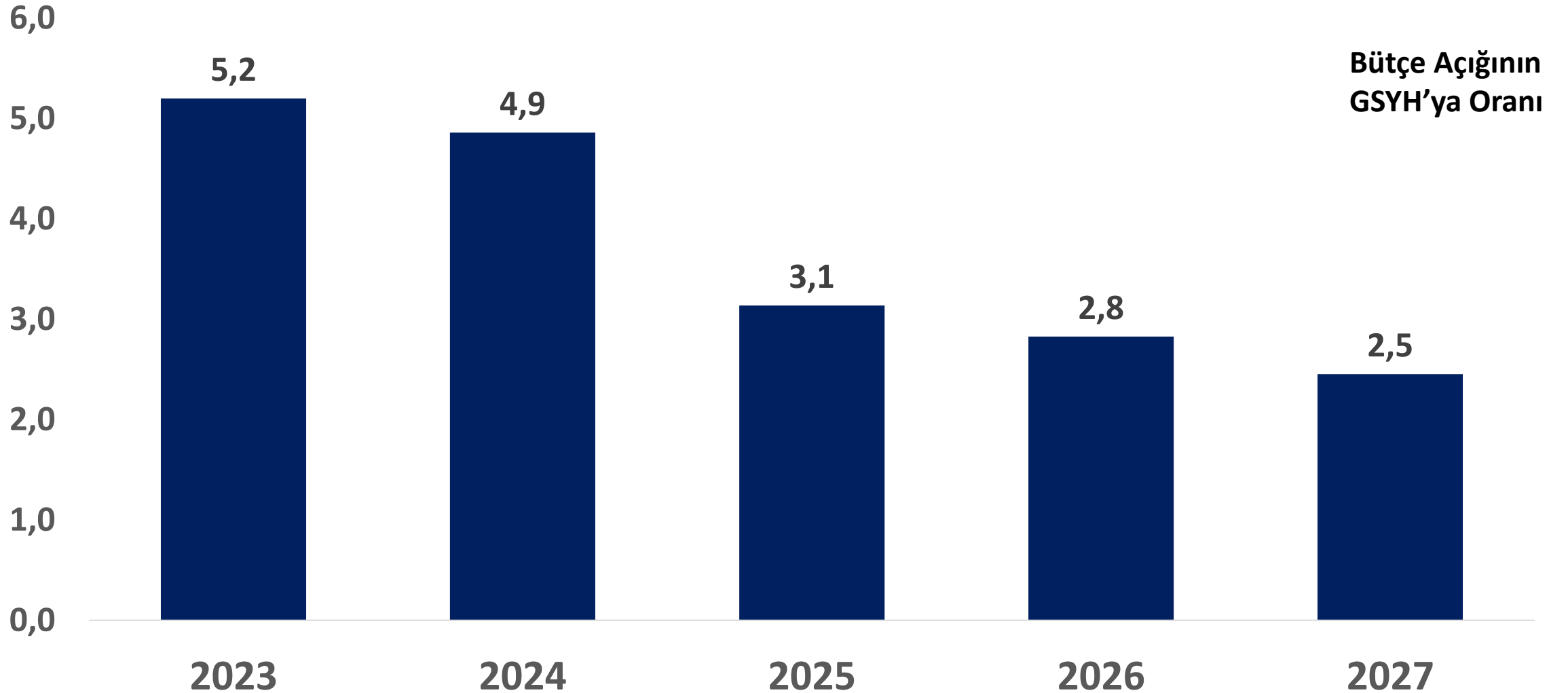
Cari İşlemler Açığının
GSYH'ya Oranı

Ekonomik Yapıda Başlayan Dönüşümle Uzun Dönem Ortalamaların Altında Cari İşlemler Açığı

	2023	2024 ⁽¹⁾	2025 ⁽²⁾	2026 ⁽²⁾	2027 ⁽²⁾
DIŞ TİCARET					
İhracat (GTS tanımlı, fob) (Milyar Dolar)	255,6	264,0	279,6	296,1	319,6
İthalat (GTS tanımlı, cif) (Milyar Dolar)	362,0	345,0	369,0	390,6	417,5
CARİ İŞLEMLER					
Turizm Gelirleri (Milyar Dolar)	55,9	59,6	63,6	68,7	74,1
Seyahat Gelirleri (Milyar Dolar)	49,5	53,0	56,1	61,5	66,4
Cari İşlemler Dengesi (Milyar Dolar)	-45,0	-22,0	-28,6	-25,6	-22,6
Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	-4,0	-1,7	-2,0	-1,6	-1,3

(1) Gerçekleşme Tahmini (2) Program

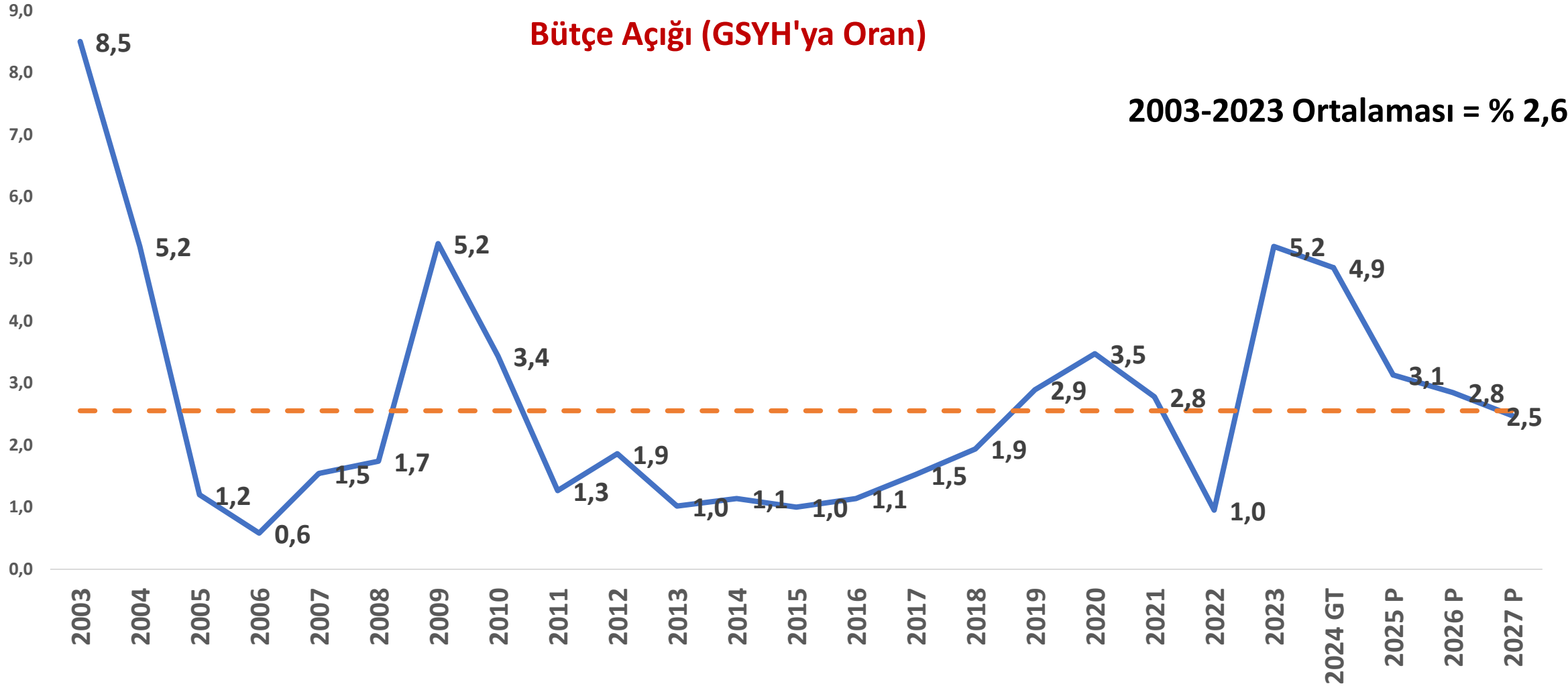
Afet Sonrası Dönemde Hızlı Mali Konsolidasyon

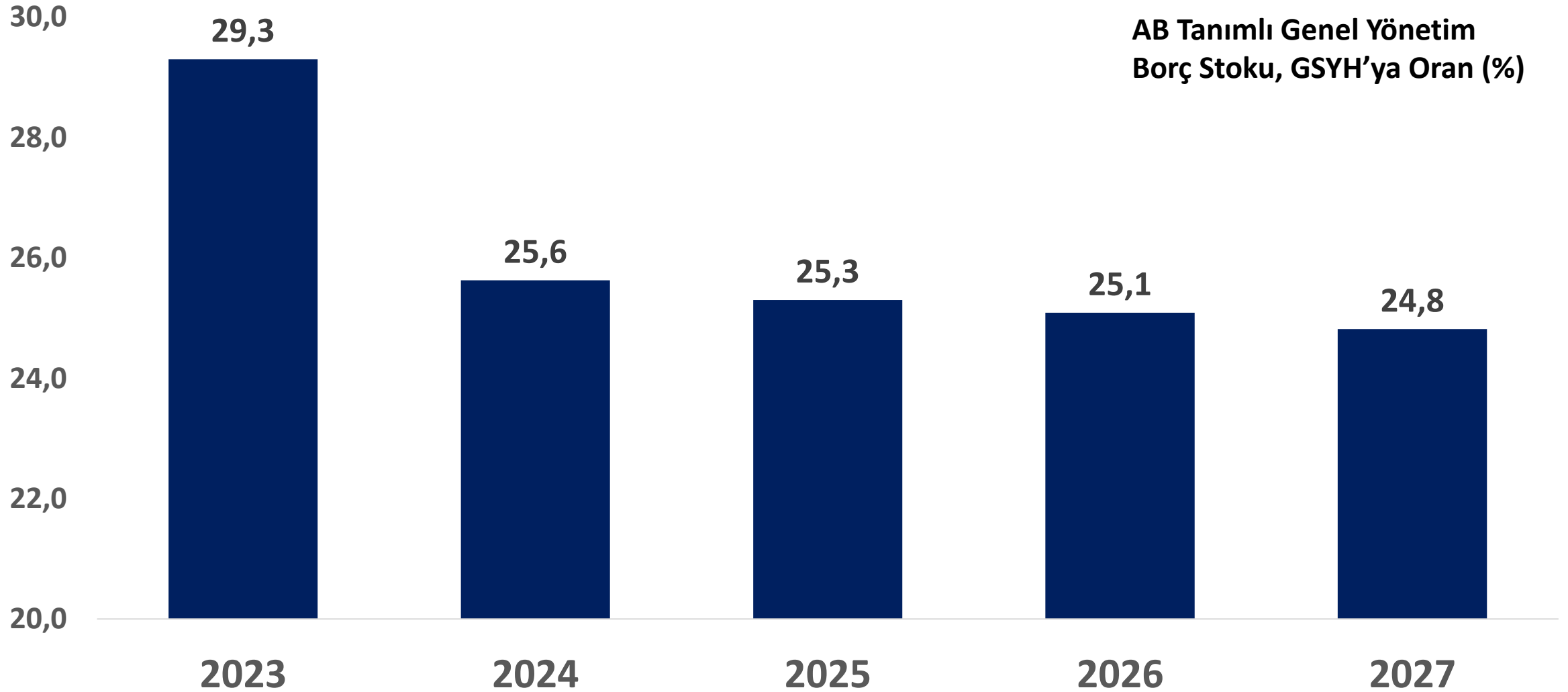
Afet Sonrası Dönemde Hızlı Mali Konsolidasyon

	(Milyar TL)			(GSYH'ya Oran)		
	2024 P	2024 GT	2025 P	2024 P	2024 GT	2025 P
Merkezi Yönetim Bütçesi Giderleri	11.089,0	11.213,1	14.731,0	26,9	25,4	23,9
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri	8.437,1	9.064,7	12.800,3	20,5	20,5	20,8
Bütçe Dengesi	-2.651,9	-2.148,5	-1.930,7	-6,4	-4,9	-3,1

Uzun Dönem Bütçe Açığının Seyri (2003-2023)

Azalan Borç Stoku

MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE POLİTİKA ARAÇLARI

MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE POLİTİKA ARAÇLARI-I

BÜYÜME

- Sanayide yapısal dönüşüm
- Ar-Ge ve yenilik ekosistemi
- Yeşil dönüşümün hızlandırılması
- Dijital dönüşüme geçişinin desteklenmesi
- Beşeri sermayenin güçlendirilmesi
- Kamu alt yapı yatırımlarının etkinleştirilmesi
- Tarımda verimliliğin ve üretimin artırılması

İSTİHDAM

- Yeni nesil çalışma biçimleri ve sektörel dönüşümler
- İşgücüne katılımı güçlük yaşayan kesimlerin istihdamı
- Beşeri sermaye ve beceri uyumu
- İradi işsizliğin azaltılması

MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE POLİTİKA ARAÇLARI -II

FINANSAL İSTİKRAR

- Finansal düzenlemelerin sadeleştirilmesi
- Seçici kredi uygulaması
- Sermaye piyasalarının geliştirilmesi
- Katılım finansın geliştirilmesi
- Finansal teknolojilerin geliştirilmesi
- Tasarrufların artırılması

- Dezenflasyon sürecine uygun politika bileşimi
 - Para, maliye ve gelirler politikasının eşgüdümü
- Yönetilen yönlendirilen fiyatlar
- Arz yönlü politikalar

FIYAT İSTİKRARI

MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE POLİTİKA ARAÇLARI -III

ÖDEMELER DENGESİ

- Ürün ve pazar çeşitlendirmesi
- Etkin ticaret diplomasisi
- Ticaretin kolaylaştırılması
- İhracatın finansmanı
- İthalat bağımlılığının azaltılması
- Hizmet ihracatının geliştirilmesi
- İhracatta yeşil ve dijital dönüşüm

İŞ VE YATIRIM ORTAMI

- İş ve yatırım süreçlerinin iyileştirilmesi
- Düzenleyici çerçevenin iyileştirilmesi
- İyi işleyen adalet sistemi
- Rekabetçi yeni yatırımların tesisi
- Yeşil, dijital ve tedarik zinciri odaklı yatırımların artırılması

MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE POLİTİKA ARAÇLARI -IV

KAMU MALİYESİ

Harcamalarda etkinlik

Afetlere dirençli yapının finansmanı

Vergilemede adalet ve etkinlik

Kayıt dışılıkla mücadele ve denetimlerde etkinlik

KİT yönetim reformu

Sosyal güvenlik sisteminin mali sürdürülebilirliği

TEŞEKKÜRLER